

Zavičaj

Omer Hamzić

REZULTATI LOKALNIH IZBORA 2004. GODINE: SDA "DOBILA" RELATIVNU VEĆINU U OPĆINSKOM VIJEĆU, SDP SVOG STAROG NAČELNIKA

Općinski izbori u Bosni i Hercegovini, provedeni su 2. 10. 2004. godine na 4.065 biračkih mjesta u 142 izborne jedinice. Pravo glasa imalo je 2.322.687 birača, a glasalo se: za izbor općinskih načelnika u Federaciji i Republici Srpskoj, za članove općinskih vijeća u Federaciji Bosne i Hercegovine i Skupštine opština u Republici Srpskoj, zatim za članove Gradskog vijeća grada Mostara, odbornike Skupštine opštine Banja Luka, zastupnike u Distriktu Brčko, te gradonačelnika Banja Luke. To su bili šesti po redu izbori, provedeni poslije rata i prvi koji se finansiraju sredstvima općina, to jest domaćim parama.

Rezultati ovogodišnjih lokalnih izbora pokazuju da je u Bosni i Hercegovini ovoga puta, generalno, socijaldemokratija ostvarila bolji rezultat u odnosu na opće izbore 2002. i lošiji u odnosu na lokalne izbore 2000. godine. Obrnuto, SDA i druge nacionalne stranke, kao glavni rivali SDP i Nezavisnih socijaldemokrata u srpskom entitetu, prošle su lošije na ovim, u odnosu na prethodne (opće) izbore (2002. godine), a bolje u odnosu na lokalne izbore iz 2000. godine. (Tabela 1)

Općine Tuzla i Gračanica u Tuzlanskom kantonu zadržale su svoje dosadašnje SDP načelnike "iz cuga", to jest odmah u prvom krugu, bez naknadnog brojanja – i to jedine u Bo-

**OMER HAMZIĆ:
REZULTATI LOKALNIH IZBORA 2004. GODINE: SDA
"DOBILA" RELATIVNU VEĆINU U OPĆINSKOM
VIJEĆU, SDP SVOG STAROG NAČELNIKA**

**RUSMIR DJEDOVIĆ:
KISELJAK U MALEŠIĆIMA (IBRIĆI)**

**RUSMIR DJEDOVIĆ:
SABRIJA PROHIĆ – PRVI MODERNI BIZNISMEN U
PRIVREDNOJ HISTORIJU GRAČANICE**

**ESMA TUČIĆ - PROHIĆ:
SJEĆAM SE SVOGA OCA SABRIJE**

**RUSMIR DJEDOVIĆ:
VAŠAR (VAŠER) U GRAČANICI - NEKA
RAZMIŠLJANJA O PROMJENI TERMINA
NJEGOVOG ODRŽAVANJA**

**HIMZO DURAKOVIĆ:
OSMANOVIĆI ISPOD GRABOVA, ZAPIS O JEDNOJ
ROMSKOJ PORODICI IZ MALEŠIĆA**

sni i Hercegovini. U drugom krugu, nakon prebrojavanja takozvanih preferencija, SDP je uspio zadržati svoje načelnike još u Gradačcu i Živinicama, a "izgubiti" ih u Lukavcu, Srebreniku i Kladnju. U ostalim općinama Tuzlanskog kantona i na ovim izborima SDA je uglavnom ovjerila svoj primat kako na pozicijama načelnika, tako i u općinskim vijećima.

Glavne karakteristike izbora

Neposredno biranje općinskih načelnika glavna je novina ovih lokalnih izbora u odnosu na prethodne (lokalne), koji su provedeni 2000. godine. Ova novina je u fazi njenog "ozakonjenja" euforično najavljivana kao izvanredna demokratska tekovina "naših naroda i narodnosti" (posebno od strane nekih nevladinih organizacija i "sveznajućih" međunarodnih čimbenika), demokratsko otkriće koje bi trebalo, valjda, pomoći da budemo "demokratskiji" nego do sada.

Ozbiljniji analitičari, kao i uvijek, čekaju šta će reći praksa, a skeptici postavljaju pitanje kako će funkcionisati lokalna vlast u slučajevima kada općinski načelnik bude iz jedne političke opcije, a većina u općinskom vijeću iz druge. Drugim riječima, hoće li se u takvim slučajevima postići odgovarajuća efikasnost lokalne izvršne vlasti ili ćemo biti suočeni sa raznoraznim blokadama koje na lokalnom nivou mogu imati neprijatnu domaću aromu, ali i ozbiljne neposredne posljedice po građane kao "korisnike usluga" te vlasti.

Praksa će pokazati da li smo "dorasli" toj demokratskoj tekovini.

Dalji pad interesa birača "za one koji se bore za vlast" druga je karakteristika ovogodišnjih lokalnih izbora. Na nivou Bosne i Hercegovine, po prvi puta otkada je "uvedena demokratija" na izbore nije izašlo više od polovine upisanih birača. Pravo glasa iskoristilo je 1.044.900 glasača, "što je više nego duplo manje u odnosu na prve poslijeratne izbore". Nešto bolje je, ali ne mnogo, stanje na općini Gračanica (glasalo 56,7% registrovanih birača).

Da će biti povećana apstinencija biračkog tijela i na području općine Gračanica, pokazivale su predizborne ankete, koje su provodili pojedini mediji. Što se više zahuktavala predizborna kampanja, sve je više opadala volja birača da izađu na glasanje. Gledajući i slušajući "naše kandidate", a u pojedinim trenucima i njihovo "nestašno" (neprimjereno) ponašanje, bezočno laganje i međusobno blaćenje, mnogi ozbiljni ljudi sve više su gubili entuzijazam, želju i volju da "ispune tu svoju građansku dužnost". Zaglušujući pozivi iz političkih stranaka, nevladinih, vladinih i međunarodnih organizacija i onih pozvanih i nepozvanih, upućeni odraslom "homo sapijensu" ove zemlje da "uzme pamet u glavu", izađe na glasanje i glasa (zna se za koga), vjerovatno su djelovali kontraproaktivno i obeshrabrujuće, te pomogli tom "građaninu pokornom" da definitivno zaključiti kako se zapravo nema za koga, "ni za čega" glasati.

Ne znam jesu li u pravu oni koji smatraju da uzroci porasta apstinencije birača kod nas nisu identični sa uzrocima sličnih pojava u razvijenim zapadnim zemljama, ali znam da su posljedice mnogo gore kod nas, nego kod onih koji dolaze iz tih zemalja da nas (na)uče demokratiji (pameti).

Jesmo li se baš toliko umorili od izbora?

Mogu naši stranački lideri biti zadovoljni i nezadovoljni rezultatima ovogodišnjeg našeg oktobarskog glasanja i glasovanja. Kakvi god su, ti rezultati, u svakom slučaju, nisu "djelo njihovih ruku" i njihovih partija i partijica, već su takve rezultate "napravili" oni koji u subotu 2. 10. 2004. od 7. – 19 sati nisu bili "ni mukajet". To su oni "nebirači" koji za sebe vole reći da su se izdigli iznad prljave politike i koji nemaju za koga glasati/glasovati. Njihov glas je mnogo skuplji, bože moj, od robe koja im se nudila te subote na biralštima ove zemlje. Može biti apsurdno do krajnosti, ali je činjenica da su nama izglasali vlast oni koji uopće nisu glasali – ali i to je demokratija, čije "blagodeti uživamo" diljem naše domovine. Ko te pita za cijenu... Koli-

ko su oni, koji su se kandidovali, sami svojim "likom i djelom" proizveli apstinenata, a koliko su to "odradile" njihove političke stranke, to je "jedan par opanaka", a drugi je, koliko su sami apstinenti "količinski proizveli" takvih kandidata i takvih stranaka. Je li starija kokoš ili jaje...

Umjesto fraze da svaki narod ima onakvu vlast kakvu zaslužuje, možda bi bolje bilo postaviti pitanje da li taj isti narod zaslužuje i (dobrovoljno) pristaje da ima vlast koju, zapravo, nije ni birao? Valjda zaslužuje. Samo je prividno neko drugi kriv.

Izborna kampanja bila je prljava do krajnjih granica. To je treća karakteristika ovogodišnjih izbora i na području općine Gračanica. Javno blaćenje, neprincipijelne prozivke, poturanja i ogovaranja, notorne laži i poluitstine - to je arsenal kojim su se tokom izborne kampanje "častili" mnogi "borci za vlast" i "naši" nadobudni izbavitelji i usrećitelji naroda. Nije zdravo, niti ima kakvog smisla na ovom mjestu baviti se tom egzotičnom folkloristikom i osebjnim facama lokalne političke scene, a još manje onima iza scene, pozvanim i nepozvanim. To je posao kome(n)-diografije ili možda neke ozbiljnije nauke.

Ukratko, govoreći sportskim žargonom, ni jedna stranka, nakon ove izborne utakmice, nije zaslužila prelaznu zastavicu za ferplej, s tim što valja pošteno reći: SDP i njegov načelnik prošli su najgore. Da li su adekvatno uzvraćali, drugo je pitanje.

Ali ako ćemo pravo, to je i normalno. Imali su u rukama vlast, ali i rezultat, radili su, ali i griješili. Za razliku od predstavnika drugih političkih stranaka, esdepeovci su morali prvo polagati račun o "svojim učincima i neučincima" u proteklom mandatu, pa tek onda davati neka predizborna obećanja građanima. To i jeste i nije bila neka prednost SDP. Mogao je politički kapitalizirati postignute rezultate, ali se morao braniti od napada za obećano, a neurađeno i istovremeno promovirati svoj izborni program. Svi ostali su (iz "hladovine" lokalne opozicije) mogli komo-

tno i bez ikakvog pokrića obećavati biračima "kule i gradove" i Esdepeu, usput, poručivati kako će ga (komunjare) zauvijek otjerati "iz šarene kuće" ili čuvenog gračaničkog konaka (tako se nekad zvala šarena općinska zgrada), neki su govorili, čak do Kine i Koreje. Legitimno je pravo, naravno, svih onih koji se bore da dođu na vlast - napadanje i kritika postojeće vlasti. Samo je pitanje stila i političke kulture (i nekulture, razumije se).

Politički programi i izborni slogani

Za razliku od većine općina u Bosni i Hercegovini, u proteklom četverogodišnjem mandatnom periodu, SDP u Gračanici "čvrsto je držao" lokalnu vlast, ali je u odnosu na ostale, više organe vlasti, u posljednje dvije godine tog mandata, dijelio sudbinu opozicije. Zbog toga nije ni mogao računati na neku veću pomoć i podršku "odozgo". Možda je to bio dodatni motiv za pojačano angažovanje na brojnim, posebno komunalnim programima, koji su uspješno realizovani širom općine. U tome je, svakako, prednjačio načelnik Helić, kojeg su građani u mnogim sredinama prepoznali kao svog, narodnog čovjeka, zato mu ukazali povjerenje i omogućili da obnovi mandat. SDP je to u ovim izborima iskoristio kao svoju prednost.

Podnoseći raport građanima o rezultatima svog mandata, tokom kampanje, esdepeovci su posebno isticali sljedeće: *ulaganja u privredi povećana za 60, a broj zaposlenih za 27%, asfaltirano oko 70 kilometara lokalne putne mreže i realizovano više od 100 projekata na komunalnim objektima širom općine, općinska administracija smanjena za 20%, Gračanica postala zdravstveni centar broj dva na Tuzlanskom kantonu, izgrađena sportsku dvoranu u Gračanici, dinamiziran kulturni i sportski život na općini, realizovali nekoliko važnih projekata na očuvanju bošnjačke kulture i duhovnosti na općini. (Satovi na sahat kuli, Knjiga šehida..., Ljetne večeri...)*

Uporedo sa podnošenjem računa građanima, ponudili su im program bez ijedne po-

litičke fraze iz takozvane visoke politike, što je, mora se priznati, bio sasvim originalan pristup u organizaciji izborne trke. I svi politički govori i nastupi SDP aktivista bili su maksimalno "očišćeni" od tih fraza. Pošlo se od činjenice da su ovo lokalni izbori, da građani vrlo dobro znaju šta se objektivno može, a šta ne može ponuditi sa nivoa lokalne vlasti, da im se više ne može prodavati "rog za svijeću".

Odabrano je samo 8 prioriteta koji čine okosnicu tog, SDP programa:

1. *Ekonomija i zapošljavanje: novi pogoni, mali i srednji biznisi, zaposlenost na predratnom nivou, prioritet - mladi stručni, pametni...*;

2. *Selo i poljoprivreda: svako domaćinstvo produktivna jedinica.*

3. *Općinska administracija: manja za 30, bolja, za 60%.; "Šarena kuća" narodna kuća;*

4. *Ekologija i zdravlje: centralna deponija smeća, toplifikacija Gračanice, bistro na Spreči, čisto na ostalim vodotocima;*

5. *Bolji život građana: Svi lokalni putevi pod asfaltom, sva naselja urbanistički sređena, u svakom selu sportski poligon ili sportska dvorana, kulturno-umjetničko i sportsko društvo;*

6. *Turizam i rekreacija: Ulaganja u zdravstveno-rekreativne objekte, Gračanica turistički grad;*

7. *Kultura i tradicija: potpuno sređena stara čaršija, početak radova na gradu Sokolu, programi i manifestacije bošnjačke tradicije i kulture;*

8. *Gračanica – poželjno mjesto življenja.*

Svaki građanin je dobio "napismeno" u ruke šta se uradilo i šta će se uraditi u naredne četiri godine u njegovoj mjesnoj zajednici, ulici, mahali u njegovom sokaku.

Predizborni slogan "Približiti sela Gračanici, Gračanicu učiniti gradom - to može samo SDP" učinio se dosta prijemčiv za obične ljude, aktuelan, konkretan i jasan.

S druge strane, SDA je nastupala pod jedinstvenom parolom "Sa SDA – bolja BiH". Pošto je na lokalnom nivou bila u opoziciji, a na kantonalnom i "gore, naviše, uživala bla-

godeti pozicije", nije ni imala obavezu da podnosi biračima izvještaj o urađenom i neurađenom u proteklom periodu. Osnovni izborni materijal ove stranke na lokalnom nivou bio je okrenut budućnosti, a sačinjen je pod sloganom "Učinimo približno jednake uslove života – u akciju". Suština tog dokumenta izložena je u njegovom uvodnom dijelu, koji glasi:

Nakon što smo u odbrani Bosne i Hercegovine i općine Gračanica bili vodeća snaga, u poratnom vremenu u najvećem dijelu obnovili ratom razorenu općinu Gračanica, naša trajna opredjeljenja su:

- *stabilna i demokratska BiH kao dio zajednice evropskih država,*
- *ravnomyjerno razvijena općina Gračanica,*
- *očuvanje i njegovanje vrijednosti odbrambenog rata,*
- *briga i pomoć za sve, posebno one koji su stradali u odbrani BiH i njihove porodice,*
- *briga za najugroženije kategorije stanovništva,*
- *puna ravnopravnost spolova.*

Za potpunu realizaciju naših trajnih opredjeljenja jasno smo definisali svoj odnos prema: državnim institucijama, ekonomskoj politici i razvoju privrede, poljoprivredi i šumarstvu, finansiranju infrastrukture, školstvu, zdravstvu i socijalnoj politici, kulturi, mladima i sportu, ljudskim pravima, zaštiti životne sredine, informisanju...

Svaka od navedenih tačaka u tom dokumentu detaljno je razrađena i obrazložena, kombinacijom općepoznatih opredjeljenja SDA i zadataka koji su u "opisu posla" viših organa vlasti, ali i nekih aktivnosti iz domena općine (ubrzani razvoj nerazvijenih mjesnih zajednica, povezivanje svake mjesne zajednice asfaltnim putem, završetak višenamjenske sportske dvorane (valjda, u Gračanici), zaštita Sprečkog polja itd.

Kao opoziciona stranka na lokalnom nivou, a vladajuća u gornjim slojevima vlasti (to jest tamo gdje su skoncentrisane i pare i moć), SDA u Gračanici u ovim izborima mo-

gla se ponašati “komotnije” u odnosu na svoje političke protivnike. Kao opozicija, imala je pravo napadati aktuelnu općinsku vlast za “neučinjeno” i istovremeno koristiti sve svoje političke “resurse” sa kantonalnog i federalnog nivoa, bez obaveze da polaže račune za promašaje i druge “paceraje” te iste vlasti. Polazeći od činjenice da su izbori lokalni, a problemi globalni, aktivisti ove stranke postavili su sebi zadaću da “harmoniziraju” vlast po vertikali i obećavali građanima da će im biti bolje ako otjeraju postojeću SDP-ovu vlast iz Gračanice i glasaju za onu opciju koja vlada “ostatkom” Bosne i Hercegovine.

Politički programi i politički slogani ostalih stranaka koje su se pojavile na ovim izborima razlikovali su se samo po “facama” koje su ih pokušavale “prodati” biračima, uz obilje praznih političkih fraza i još više obećanja bez ikakvog pokrića. Iz tog sivila, doduše, uspjeli su se izdići Muharem Musić, kandidat na listi Liberalno-demokratske stranke i Vehid Osmanović, kandidat na listi Stranke za Bosnu i Hercegovinu. Imali su originalan pristup, nastupali su sasvim ciljano, u određenim sredinama (prvi područje Džakula, drugi područje Gornje Orahovice), najvjerojatnije “o svom trošku i na svoj rizik” i uspjeli obezbijediti sebi (a i svojoj stranci, usput) mjesto u Općinskom vijeću.

Rezultati glasanja na području općine Gračanica

Liste kandidata za općinsko vijeće na području općine Gračanica prijavilo je 9 političkih stranaka sa ukupno 241 kandidatom. Svoje kandidate za načelnika općine imalo je 7 političkih stranaka. (vidi tabele). Na 40 redovnih i 6 biračkih mjesta za takozvano glasanje u odsustvu upisano je ukupno 28.400 birača. Na glasanje je izašlo 16.104 ili 56,7% birača (za listu kandidata za članove Općinskog vijeća), odnosno 16.106 ili 56,7% birača (za listu kandidata za općinskog načelnika). Iako je u znatnom podbačaju u odnosu na prethodne izbore (kada je na opće izbore iza-

šlo 59,94%, a na lokalne 72,19% birača), odziv birača na području općine ovoga puta ocijenjen je kao zadovoljavajući zato što je ostvaren nešto iznad prosjeka Tuzlanskog kantona i Bosne i Hercegovine.

Najveći procent izlaska na glasanje ostvaren u nekoliko najudaljenijih mjesnih zajednica, koje se, osim Malešića, po nekim statistikama svrstavaju u nerazvijene. To su: Prijeko Brdo 95,3%, Rašljeva 80%, Piskavica 75,31%, Malešići 75,1%, Vranovići 70,8%, Buk 69,9% itd. Najlošiji odziv birača bio je u Donjoj Orahovici (41,84%), zatim u Sokolu (44,2%) i Doborovcima (45,57%).

Nema veće razlike u odzivu birača u gradu (10 biračkih mjesta u Gračanici) i na selu (30 biračkih mjesta).

a) Općinsko vijeće

Iako je znatno popravio svoju političku poziciju u odnosu na opće izbore 2002. godine, osvojivši 13 vijećničkih mjesta, SDP u Gračanici nije uspio ponoviti rezultat sa lokalnih izbora 2000. godine. Naprotiv, izgubio je 3 mandata i status većinske političke stranke u općinskim vijeću. Sa tri “zlatna” glasa prednosti u odnosu na SDP, kao svog glavnog rivala, SDA je popravila svoj položaj čak za 5 mandata, među kojima je i taj 14., sa kojim je stekla poziciju najjače političke stranke u općinskom vijeću. Sa ostvarenim ukupnim rezultatima na ovim izborima SDA u Gračanici može biti zadovoljna. Sa manje glasova u odnosu na prethodne (opće izbore), osvojila je 4 mandata više i relativnu većinu u Općinskom vijeću. Apsolutnu većinu (preko 50% osvojenih glasova) SDA je zadobila u sljedećim mjesnim zajednicama: Babići, Doborovci, Buk, Trnovci, Donja Lohinja, Prijeko Brdo, Stjepan Polje i Vranovići. Apsolutnu većinu SDP je osvojio u Gračanici, Lukavici, Malešićima, Miričini i Rašljevi. (tabela 2a i 2b)

U ovim izborima SDP je dobio 1.570 glasova više, dok su SDA i S BiH zajedno dobile 1483 glasa manje u odnosu na opće izbore 2002. godine. (razlika je samo za 87 glasova).

Struktura općinskog vijeća

r.b.	stranka	Boš.	Srba	ukup.	selo	grad	muš.	žen.	SSS	viša	visoka	stud.
1.	SDA	14		14	11	3	10	4	2	3	7	2
2.	SDP	13		13	9	4	12	1	5	4	3	1
3.	S BiH	2		2	1	1	2		1		1	
4.	Liber.	1		1	1		1				1	
	svoga	30		30	22	8	25	5	8	7	12	3

Međutim, u odnosu na lokalne izbore 2000. godine, u ovim izborima SDP je dobio 3.999 glasova manje, što ga je koštalo 3 mandata u Općinskom vijeću, dok je SDA dobila 224 glasa više i 5 novih mandata. To pokazuje da su na ovim izborima apstinirali u najvećem broju oni birači koji su na lokalnim izborima 2000. godine dali povjerenje SDP (razlika je 3.999 glasača) i S BiH (razlika je 292 glasača). Iz ovoga se može zaključiti da će SDP trebati još mnogo truda i vremena da ponovi izborni rezultat sa lokalnih izbora 2000. godine, dok se za SDA može reći da ima najstabilnije biračko tijelo u odnosu na sve ostale stranke na lokalnom nivou, da je među "apstinentima" vjerovatno manji broj pristalica SDA nego SDP i ostalih stranaka. (tabela 3)

Kada je u pitanju distribucija glasova na relaciji selo – grad, i u ovim izborima pokazalo se da je, generalno gledano, SDP jači u gradu, a SDA na selu. Podaci pokazuju da je u ovim izborima biračko tijelo SDP bilo sastavljeno od 65% birača sa sela i 39% birača iz Gračanice, dok je biračko tijelo SDA bilo sastavljeno od 86,5% birača sa sela i 13,5% iz Gračanice.

Od pojedinaca na listama za općinsko vijeće, postupkom "preferencija", najviše glasova dobio je Galib Avdić (1.557) na listi SDA i Mustafa Hasić Cigo (1.067) na listi SDP.

Prema konačnim preliminarnim rezultatima, SDA je dobila 14, SDP 13, S BiH 2 i Liberalna stranka 1 mandat (tabela 4).

U poređenju sa strukturom Općinskog vijeća, koje je "ušlo u šarenu kuću" 2000. godine, može se zaključiti da je novo 100% bošnjačko, dok je dosadašnje imalo jednog nebošnjaka, da ima jednog vijećnika ženskog

polo više, da je obrazovna struktura približno ista, ali da je odnos "selo – grad" bitno drugačiji. U prošlom vijeću bilo je 18 vijećnika iz grada, a 12 sa sela, dok je u novom situacija potpuno obrnuta: iz grada je 8, a sa sela 22 vijećnika. Što se tiče SDP, u ovim izborima desilo se da je Gračanica dobila samo 4 vijećnička mandata, dok je u prethodnim izborima imala 8. Broj mandata je u obrnutoj srazmjeri sa distribucijom SDP glasova na relaciji selo – grad, što otvara niz pitanja: od sastavljanja listi i načina vođenja kampanje, pa do unutarstranačkih odnosa. Na početku prošlog mandata SDA je imala 5 vijećnika iz grada, a 4 sa sela. U ovim je taj odnos sasvim drugačiji: 3 iz grada, a 11 sa sela. U kojoj će mjeri ovakva struktura Općinskog vijeća uticati na njegov rad, teško je prognozirati imajući u vidu da je mnogo štošta promijenjeno sasvim drugačijom pozicijom načelnika u odnosu na vijeće (vidi tabelu: gore).

Do zaključenja ovog broja "Glasnika" (15. 11. 2004.) Općinsko vijeće u Gračanici još uvijek nije konstituisano, a "niti se zna kačće". Premda je u čaršijskim kuloarima bilo raznih kombinacijama, za sada se kao najozbiljniji kandidat za predsjednika ističe Galib Avdić, sa liste SDA.

b) Načelnik

Dok je SDA kao stranka ostvarila tiješnu pobjedu u nadmetanju za općinsko vijeće, ostvarivši 5 mandata više u donosu na dosadašnju poziciju, u trci za mandat općinskog načelnika, kandidat SDP, dosadašnji načelnik Nusret Helić, ostavio je iza sebe kandidata SDA dr. Edvina Mulavdića, kao svog gla-

Tabela 2. Izborni rezultati kandidata za općinskog načelnika i njihovih stranaka

r.br.	Kandidat	Broj glasova	%	stranka	Br. glas.	%	Razlika +, -	%
1.	Helić Nusret	7718	50,43	SDP	6178	40,9	+1540	+20
2.	Mulalić Edvin	6397	41,8	SDA	6181	41,01	+216	+3,4
3.	Moralić Nedim	545	3,56	S BiH	1050	6,97	-501	-48
4.	Bričić Abdulah	213	1,39	Liberali	596	3,95	-383	-35,7
5.	Nurić Šaban	210	1,37	BOSS	434	2,9	-224	-48,3
7.	Karić Nasmer	168	1,1	NS za boljit.	179	1,2	-11	-6,1

vnog rivala, za čitavih 1.316 ili 17,1% glasova prednosti.

Nusret Helić, kao kandidat za načelnika općine ispred SDP, dobio je natpolovičnu većinu glasova (7.718 ili 50,43%) u prvom krugu glasanja (nije bilo naknadnog brojanja takozvanih preferencija), što je jedino uspjelo još Jasminu Imamoviću, kandidatu SDP za načelnika općine u Tuzli), dok je njegov glavni politički rival, dr. Edvin Mulavdić, kandidat SDA, dobio 6.397 glasova ili 41,8%.

S obzirom da su načelnici birani neposredno, u slučaju Gračanice isključivo kao stranački kandidati, za neke buduće analize bit će zanimljivo pitanje koliko je stranačka pripadnost uticala na izborni rezultat kandidata za načelnika, a koliko su oni sami kao "odabrani džokeri" pomagali ili odmagali svojoj političkoj stranci u natjecanju za naklonost birača. Usporedni podaci pokazuju da su dva najzobiljnija kandidata (ispred SDA i SDP) dobili više, dok su svi ostali dobili manje glasova nego što su dobile njihove stranke (vidi tabelu: gore).

Tabela 2 pokazuje da je Nusret Helić ostvario 20% više glasova u odnosu na kandidatku listu SDP za Općinsko vijeće. Ako se počne od činjenice da je broj i procent izlaska glasača i za jednu i za drugu listu gotovo identičan, nije teško zaključiti da se Helić na ovaj način kvalifikovao za načelnika i onih građana koji ne dijele njegovo partijsko-političko opredjeljenje. To može biti kompliment za Helića, koji je, po ovom rezultatu, bio bez sumnje jedan od važnih političkih "resursa" SDP u ovim izborima. Ako se uzme u obzir činje-

nica da je prednost Helića po broju osvojenih glasova u odnosu na SDP, (1.540) približno jednaka prednosti koju je on postigao u odnosu na svog glavnog rivala, dr. Edvina Mulalića, drugoplasiranog kandidata po broju osvojenih glasova za načelnika (1.316), onda nije nerealna procjena da je Helić, osim SDP-eovog biračkog tijela najviše glasova dobio od simpatizera SDA. (tabela 5)

O ostalim kandidatima za načelnika općine, njihovoj kampanji i bijednim rezultatima koje su postigli ne vrijedi trošiti riječi (vidi tabelu).

Žalbe i prigovori

Odmah nakon izbora, po jedan prigovor Općinskoj izbornoj komisiji uložile su: SDP, SDA, BOS i jedan od kandidata za Općinsko vijeće ispred S BiH. U prigovorima se zahtijevalo, poništenje izbora na pojedinim biračkim mjestima zbog nepravilnosti koje su uočene tokom "izbornog procesa". Sve te prigovore Općinska izborna komisija je odbila kao neosnovane. U drugostepenom postupku, odbila ih je i Izborna komisija BiH. Navedenim strankama ostala je mogućnost da na te odluke ulože žalbu Apelacionom odjelu Suda BiH.

Do zaključenja ovog broja, jedino smo saznali da je tu mogućnost iskoristio SDP i da čeka odgovor Apelacionog odjela. Iz te stranke uporno dokazuju da je na biračkom mjestu Prijeko Brdo izvršena drska krađa glasova, koja je direktno uticala na izborni rezultat za Općinsko vijeće u Gračanici. U žalbi su navedene dosta jake indicije i dokazi da se to za-

ista i dogodilo u Prijekom Brdu (nenormalno visok procent izlaska birača, od kojih su skoro svi glasali za jednu stranku, nepostojanje nevažćih glasova, pismene izjave nekih mještana u kojim tvrde da nisu nikako glasali itd.). Prijeko Brdo je, inače, postizborna tema na lokalnoj političkoj sceni i predmet raznih nagađanja i špekulacija.

Ako Apelaciono vijeće prihvati tu žalbu, rezultat izbora promijenit će se u korist SDP i izazvati ozbiljnija pomjeranja na listi Općinskog vijeća. Bila bi to prva dokazana izborna krađa u Gračanici poslije izbora za Mačeka i Spahu, sada već daleke 1935. godine. U takav ishod, ipak, ovdje malo ko vjeruje.

Zaključak

Sve u svemu, podaci o katastrofalno lošem odzivu birača na ovim izborima potvrđuju tezu da su pobjednici oni koji nisu ni izlazili na izbore. I ma šta se dogodilo – ovo će biti njihova vlast.

Iako smo gledali kako u početku svi nešto slave, ipak se postavlja pitanje ko je, zapravo pobjednik ovih izbora. Glavni politički rivali u Federaciji Bosne i Hercegovine, SDA, SDP i Stranka za BiH, svaki na svoj način javno su izrazili zadovoljstvo rezultatima koje su njihove stranke ostvarile u ovim izborima. Po tim izjavama, moglo bi se zaključiti da su svi pobjednici. Međutim, naša tabela broj 1 “govori” drugačije.

Posao političkih subjekata možda i jeste da stanje “farbaju” onim bojama za koje misle da im najbolje odgovaraju, da “navlače vrljiku” s ciljem da održe optimizam i, u krajnjem, povjerenje birača. Ozbiljnije analize ostvarenih rezultata pokazuju, međutim, da je politička scena na lokalnom nivou u ovoj zemlji, općenito govoreći, sada mnogo komplikovanija i složenija u odnosu na prethodni period. Nije lahko dati odgovor na pitanje ko je na vlasti u onim općinama u kojima načelnik dolazi iz jedne, a većina vijećnika u općinskom vijeću iz druge, rivalske stranke (ili stranaka). Pluralizam političkih interesa (što

bi rekao pok. drug Kardelj) ili “nek je gušća čorba”, kako vole reći neki kafanski stratezi?

Ostaje nam, dakle, da probamo i to.

Napokon, hoćemo li, nakon ove lokalne izborne halabuke makar malo bolje živjeti? Na to pitanje, za sada, ne bi mogla dat odgovor ni vidovita Džemila.

PRILOG: TABELE

Tabela 1. Rezultati glasanja na lokalnim izborima 2004. na nivou BiH

	Br. opć.	Br. vijeć.	SDA		HDZ		SDS		SNSD		SDP		SBIH		PDP		Ostali		
			Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br. stran.
FBiH	77	1761	615	35	314	18	3	0,17	28	1,6	299	17	195	11	4	0,23	303	27	17
RS	61	1284	80	6	-	-	388	30	342	27	17	1,3	11	0,9	168	13	278	17	22
Brčko	1	29	4	17	3	2	6	21	2	6,9	6	21	3	10	-	-	5	3	17
Mostar	1	35	10	29	15	43	-	-	-	-	4	11	4	11	-	-	2	2	6
Ukupno	140	3109	709	23	332	11	397	13	372	12	326	10	213	7	172	6	588	49	19

Tabela 2a. Rezultati glasanja na izborima 2004. godine za članove Općinskog vijeća Gračanica po mjesnim zajednicama i političkim strankama

R. br.	Mjesna zajednica	Ukupno birača	Glasalo birača		Važećih listića		LDS		Narodna stranka radom za boljitak		SDA	
			br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	Babići	1088	543	49,91	499	91,8	2	0,4	1	0,2	310	62
2.	Doborovci	1229	560	45,57	530	94,64	25	4,7	9	1,7	30,9	58
3.	Džakule	763	435	57,01	410	94,25	181	44	0	0	190	46
4.	Buk	163	114	69,94	109	95,61	26	24	1	0,9	72	66
5.	Trnovci	499	373	74,75	353	94,63	10	2,8	2	0,5	222	63
6.	Gračanica	8197	4639	56,59	4278	92,21	178	4,1	94	2	826	19
7.	D.Lohinja	568	294	51,76	274	93,19	2	0,7	5	1,8	149	54
8.	Lukavica	1822	987	54,17	915	92,70	5	0,5	2	0,2	395	43
9.	Malešići	1849	1389	75,12	1341	96,54	18	1,3	1	0,07	563	42
10.	Miričina	1482	849	57,29	784	92,34	22	2,8	10	1,27	286	36
11.	D.Orahovica	2433	1018	41,84	946	92,92	15	1,6	16	1,7	426	45
12.	G.Orahovica	1198	625	52,17	588	94,08	2	0,3	0	0	234	39,8
13.	Piskavica	409	308	75,31	303	98,37	11	3,6	2	0,6	133	44
14.	Pribava	953	512	53,73	496	96,87	12	2,4	1	0,2	177	35,7
15.	Prijeko Brdo	446	425	95,29	424	99,76	0	0	0	0	415	98
16.	Rašljeva	445	356	80,0	338	94,94	9	2,6	5	1,5	131	38,7
17.	Soko	1061	469	44,20	435	92,75	12	2,7	2	0,45	210	48,3
18.	Stjepan Polje	2101	1186	56,45	1068	90,05	9	0,84	27	2,5	641	60
19.	Škrahovica	802	499	62,22	483	96,79	48	9,9	1	0,2	184	38
20.	Vranovići	640	453	70,78	437	96,46	7	1,6	0	0	274	63
	Ukupno:	28148	16034	56,96	15001	93,55	594	3,9	179	1,2	6147	41
	Ostali glasači	252	70	27,7	70	100	2	2,8	0	0	34	48,6
	Sveukup.	28400	16104	56,7	15071	93,58	596	3,95	179	1,2	6181	41,01

Tabela 2b. Rezultati glasanja na izborima 2004. godine za članove Općinskog vijeća Gračanica po mjesnim zajednicama i političkim strankama

R.br.	Mjesna zajednica	Ukupno birača	Glasalo birača		Važećih listića		Stranka penzionera		SDU		SBiH		BOSS		SDP		DSI BiH	
			br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	Babići	1088	543	49,91	499	91,8	4	0,8	0	0	26	5,2	22	4,4	134	26,8	0	0
2.	Doborovci	1229	560	45,57	530	94,64	9	1,7	3	0,5	29	5,5	5	0,9	140	26,4	1	0,18
3.	Džakule	763	435	57,01	410	94,25	1	0,2	0	0	23	5,6	1	0,2	14	3,4	0	0
4.	Buk	163	114	69,94	109	95,61	1	0,9	1	0,9	2	1,8	0	0	6	5,5	0	0
5.	Trnovci	499	373	74,75	353	94,63	0	0	3	0,8	2	0,5	1	0,3	113	32	0	0
6.	Gračanica	8197	4639	56,59	4278	92,21	138	3,2	70	1,6	378	8,8	176	4,1	2403	56	5	0,1
7.	D.Lohinja	568	294	51,76	274	93,19	1	0,3	3	1,09	22	8	9	3,3	82	30	1	0,3
8.	Lukavica	1822	987	54,17	915	92,70	2	0,2	13	1,4	30	3,2	5	0,54	463	50,6	0	0
9.	Malešići	1849	1389	75,12	1341	96,54	1	0,07	3	0,2	19	1,4	51	3,8	684	51	1	0,07
10.	Miričina	1482	849	57,29	784	92,34	10	1,27	15	1,9	29	3,7	34	4,3	373	47,6	5	0,6
11.	D.Orahovica	2433	1018	41,84	946	92,92	13	1,4	6	0,6	92	9,7	12	1,26	366	38,7	0	0
12.	G.Orahovica	1198	625	52,17	588	94,08	9	1,5	0	0	211	36	0	0	132	22,4	0	0
13.	Piskavica	409	308	75,31	303	98,37	2	0,6	6	1,98	17	5,6	17	5,6	115	38	0	0
14.	Pribava	953	512	53,73	496	96,87	7	1,4	1	0,2	41	8,2	20	4	236	47,5	1	0,2
15.	Priješko Brdo	446	425	95,29	424	99,76	0	0	0	0	1	0,2	2	0,47	6	1,4	0	0
16.	Rašljeva	445	356	80,0	338	94,94	0	0	0	0	19	5,6	3	0,88	171	50,6	0	0
17.	Soško	1061	469	44,20	435	92,75	4	0,9	19	4,3	29	6,6	14	3,2	143	32,9	2	0,45
18.	Stjepan Polje	2101	1186	56,45	1068	90,05	41	3,8	35	3,3	59	5,5	51	4,8	204	19	1	0,09
19.	Škahovica	802	499	62,22	483	96,79	3	0,6	5	1	15	3	6	1,2	221	45	0	0
20.	Vranovići	640	453	70,78	437	96,46	3	0,7	1	0,3	4	0,9	4	0,9	144	33	0	0
	Ukupno:	28148	16034	56,96	15001	93,55	249	1,6	184	1,2	1048	6,7	433	2,9	6150	41	17	0,11
	Ostali glasači	252	70	27,7	70	100	2	2,8	0	0	2	2,8	1	1,4	28	40	1	1,4
	Sveukup.	28400	16104	56,7	15071	93,58	251	1,67	184	1,2	1050	6,97	434	2,9	6178	40,9	18	0,12

Tabela 3. Uporedni rezultati glasanja po političkim strankama SDA, S BiH i SDP na izborima 2000., 2002. i 2004. godine

Redni broj	Mjesna zajednica	SDA			STRANKA ZA BiH						SDP		
		2000 %	2002 %	2004 %	2000 %	2002 %	2004 %	2000 %	2002 %	2004 %	2000 %	2002 %	2004 %
1.	Babići	52.90	64.30	62.00	4.81	6.90	5.20	37.70	11.30	26.80			
2.	Doborovci	36.10	45.20	58.00	15.80	21.30	5.50	37.50	14.30	26.40			
3.	Džakule	46.70	42.80	55.50	5.23	13.00	3.00	28.10	5.20	15.20			
4.	Gračanica	14.70	20.50	19.00	10.20	20.20	8.80	65.90	41.10	56.00			
5.	Donja Lohinja	34.20	46.20	54.00	11.00	15.20	8.00	47.70	26.90	30.00			
6.	Lukavica	35.10	46.80	43.00	6.16	7.20	3.20	53.70	36.60	50.60			
7.	Malešići	38.30	47.20	42.00	11.60	2.60	1.40	47.60	39.70	51.00			
8.	Miričina	16.50	27.70	36.00	5.47	11.50	3.70	67.40	40.70	47.60			
9.	Donja Orahovica	30.30	43.10	45.00	6.74	15.30	9.70	55.80	29.30	38.70			
10.	Gornja Orahovica	38.90	54.40	39.80	5.74	10.70	36.00	48.60	21.70	22.40			
11.	Piskavica	21.60	43.30	44.00	9.91	15.40	5.60	57.40	24.60	38.00			
12.	Pribava	26.10	29.10	35.70	12.00	24.90	8.20	49.00	31.80	47.50			
13.	Prijeko Brdo	66.20	89.50	98.00	1.57	2.40	0.20	29.10	3.30	1.40			
14.	Rašljeva	30.60	39.10	38.70	5.95	3.00	5.60	58.40	35.40	50.60			
15.	Soko	20.30	42.00	48.30	12.90	18.50	6.60	59.20	19.70	32.90			
16.	Stjepan Polje	53.40	66.00	60.00	4.10	8.50	5.50	37.40	13.80	19.00			
17.	Škrahovica	34.60	57.30	38.00	4.76	6.90	3.00	51.40	28.90	45.00			
18.	Vranovići	53.50	61.20	63.00	3.70	4.50	0.90	36.80	23.90	33.00			
UKUPNO:		30.90	41.30	41.00	8.20	13.40	6.70	52.80	29.50	41.00			

ZAVIČAJ

Tabela 4. Sastav općinskog vijeća Gračanice

r.br.	Prezime i ime	Rang prije glasanja	Br. glasova	Mjesto stanovanja	Str. sprema
	SDA				
1.	Avdić Galib	1	1557	Gračanica	viša
2.	Gadžić Rahim	19	959	Prijeko Brdo	viša
3.	Hasić Jasmina	2	864	Malešići	visoka
4.	Mejremić Miralem	6	775	Stjepan Polje	visoka
5.	Smajić Hasan	9	772	Malešići	viša
6.	Omerović Nijaz	4	732	Gračanica	visoka
7.	Zaketović Senad	27	718	Trnovci	student
8.	Fehratović Hasan	3	673	G. Orahovica	visoka
9.	Sendić Izudin	31	608	Džakule	visoka
10.	Nurkić Husein	16	601	Vranovići	srednja
11.	Šišić Fatima	14	595	Prijeko Brdo	student
12.	Bešić Ajša	17	572	Babići	srednja
13.	Šišić Abdulkadir	7	540	Gračanica	visoka
14.	Crnovršanin Munevera	8	540	Stjepan Polje	visoka
	SDP				
1.	Hasić Mustafa - Cigo	22	1067	Malešići	srednja
2.	Selimović Muhamed	1	877	Gračanica	viša
3.	Memić Senad	6	862	Malešići	visoka
4.	Nurić Zaim	13	803	Škahovica	srednja
5.	Tahirović Edvin - Edo	7	773	Gračanica	viša
6.	Hadžić Mirsad	9	686	Lukavica	srednja
7.	Mešić Latif	5	668	D. Orahovica	srednja
8.	Alić Midhat	3	648	Miričina	viša
9.	Ustavdić dr. Murisa	2	632	Gračanica	visoka
10.	Mehanović Suljo	25	597	Gračanica	viša
11.	Bajraktarević Avdo	18	525	Babići	visoka
12.	Isić Zijad	16	512	Rašljeva	srednja
13.	Karić Elmir	30	503	D. Orahovica	student
	S BiH				
1.	Osmanović Vehid	12	327	G. Orahovica	srednja
2.	Terzić dr. Zijad	13	112	Gračanica	visoka
	LDS				
1.	Musić Muharem	23	179	Džakule	visoka

Tabela 5. Rezultati glasanja za općinskog načelnika

R.b.	MZ	Ukupno		Glasalo		Vazećih		Bričić Abdulah		Karić Nasmer		Mutalić Edvin		Alhodžić Maida		Moralić Nedim		Nurić Šaban		Hečić Nusret	
		Birača		br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	Babići	1088	543	49,91	508	93,55	0	0,00	0	0,00	317	62,40	2	0,39	34	6,69	12	2,36	143	28,15	
2.	Doborovci	1229	560	45,57	540	96,43	12	2,22	11	2,04	319	59,07	3	0,56	19	3,52	4	0,74	172	31,85	
3.	Džakule	763	435	57,01	397	91,26	32	8,06	1	0,25	231	58,19	4	1,01	27	6,80	2	0,50	100	25,19	
4.	Buk	163	114	69,94	111	97,37	3	2,70	0	0,00	76	68,47	0	0,00	0	0,00	0	0	32	28,83	
5.	Tmovci	499	373	74,75	335	89,81	1	0,30	1	0,30	186	55,52	2	0,60	5	1,49	3	0,90	137	40,90	
6.	Gračanica	8197	4639	56,59	4468	85,95	71	1,6	17	0,4	880	19,7	9	0,2	133	3,00	39	0,90	3319	74,3	
7.	D. Lohinja	568	294	51,76	280	95,24	0	0,00	5	1,79	143	51,07	0	0,00	26	9,29	1	0,36	105	37,50	
8.	Lukavica	1822	987	54,17	905	91,69	11	1,22	4	0,44	411	45,41	1	0,11	21	2,32	6	0,66	451	49,83	
9.	Malesići	1849	1389	75,12	1330	95,75	4	0,30	2	0,15	596	44,81	0	0,00	26	1,95	23	1,73	679	51,05	
10.	Mintčina	1482	850	57,29	799	94,11	5	0,63	5	0,63	307	38,42	5	0,63	23	2,88	22	2,75	432	54,07	
11.	D. Orahovica	2433	1018	41,84	952	93,52	12	1,26	83	8,72	441	46,32	7	0,74	32	3,36	13	1,37	364	38,24	
12.	G. Orahovica	1198	625	52,17	592	94,72	4	0,68	10	1,69	282	47,64	0	0,00	57	9,63	5	0,84	234	39,53	
13.	Piskavica	409	308	75,31	294	95,45	8	2,72	2	0,68	114	38,78	3	1,02	18	6,12	16	5,44	133	45,24	
14.	Pribava	953	512	53,73	508	99,22	0	0,00	4	0,79	156	30,71	0	0,00	16	3,15	3	0,59	329	64,76	
15.	Priješko Brdo	446	425	95,29	421	99,06	0	0,00	0	0,00	395	93,82	1	0,24	1	0,24	0	0	24	5,70	
16.	Rašljeva	445	356	80,00	337	94,66	10	2,97	0	0,00	131	38,87	1	0,30	13	3,86	2	0,59	170	53,41	
17.	Soko	1061	469	44,20	429	91,47	2	0,47	1	0,23	195	45,45	3	0,70	15	3,50	32	7,46	181	42,19	
18.	Stjepan Polje	2101	1186	56,45	1100	92,75	12	1,09	20	1,82	739	67,18	7	0,64	57	5,18	18	1,64	247	22,45	
19.	Škavica	802	499	62,22	484	96,99	20	4,13	0	0,00	185	38,22	3	0,62	17	3,51	6	1,24	253	52,27	
20.	Vranovići	640	453	70,78	444	98,01	3	0,68	0	0,00	264	59,46	1	0,23	4	0,90	3	0,68	169	38,06	
UKUPNO		28 148	16035	56,96	15234	95,00	210	1,37	166	1,09	6368	41,8	52	0,34	544	3,57	210	1,37	7684	50,43	